

Sancti Hieronymi Stridoniensis Opervm, Tomi ...

In quo ipsi adscripta haec continentur: Commentarii in Iob. Commentarii in Prouerbia Salomonis. Homiliae quatuor Origenis in Canticum canticorum.

Commentarii in omnes Pauli Apostoli Epistolas. Quae omnia ad fidem vetustissimorum exemplarium multis mendis sublatis correcta sunt ... Qui autem horum ...

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1616

Homilia Qvarta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75132)

E arborem malam, & fructum eius malam. Sicut ergo generaliter in ecclesia, singuli quique credentium, diuersae arbores intelliguntur: ita & in vnaquaque anima, diuersae virtutes efficacia eius, diuersae arbores intelliguntur. Est ergo & in anima ficus quaedam, quae producit germen suum: est & vitis quae floreat, & reddat odorem suum. Cuius vitis palmitis purgat caelestis agricola, vt fructum plurimum afferant. Sed haec vitis primo per odoris suauitatem, quae ex flore redidit, laetificat odoratum; secundum eum qui dicebat: Quia Christi bonus odor sumus Deo in omni loco. Haec ergo initia virtutum videns sermo Dei in anima, vocat eam ad semetipsum, vt festinet & exeat: & abijciens cuncta corpora, venit ad eum, vt perfectionis eius particeps fiat. Idcirco igitur quasi adhuc iacenti, & in rebus corporeis incumbenti primo dicit, Exurge: & quasi quae statim obedierit, & obsecuta sit vocanti, collaudatur ab eo, & audit: proxima mea, & columba mea. Et post haec, ne ad tentationum turbines trepidaret, annuntiat ei quoddam hyems discesserit, & pluuia transierit & abierit sibi. Bene autem vitiorum & peccatorum naturam, vno miro sermone prolato significauit, vt huiusmodi diceret hyemem & pluuiam, quae ex vitiorum delicto tempestateque descendat: sibi quae abisse indicans, & per hoc nullam esse substantiam peccatorum. Non enim decidit de homine vitia, ad aliquam aliam substantiam peccatorum congregantur: sed sibi abeunt, & in semetipsa resoluta euanescent, atque in nihilum rediguntur. Et ideo dicit, quia abijt sibi. Fit ergo tranquillitas animae, apparente ei verbo Dei, & cessante peccato: & ita demum florente vinea, incipient virtutes atque arbuta, bonorum operum fructum germinare. Sed nunc iterum Christus haec loquitur ad ecclesiam, & in anni circulum, omne praesentis saeculi spatium ponit. Et per hyemem quidem illud indicat tempus, in quo vel Aegyptios grandio, & turbines, ac reliqua decem plagarum verbera flagellabant, vel cum diuersa bella perfecebat Israel: vel etiam cum ipsi Saluatori restitit, & incredulitatis turbine correptus, naufragio fidei submersus est. Vbi ergo illorum delicto salus gentibus facta est: vocat nunc ad se ecclesiam, dicitque ei: Exurge & veni ad me quia iam hyems, quae submersit incredulos, & vos in ignorantia reprimebat, abcessit. Sed & pluuia pertransijt, id est, iam non mandabo nubibus, prophetis scilicet, vt pluant pluuiam verbi super terras: sed ipsa vox turturis, hoc est ipsa Dei sapientia loquetur in terris, & dicit: Ipse qui loquebatur adsum. Flores ergo credentium populorum & orientum ecclesiarum apparuerunt in terra. Sed & putationis tempus, per fidem mea passionis, & resurrectionis aduenit. Amputantur enim & execrantur ab hominibus peccata, cum in baptismo donatur remissio peccatorum. Vox quidem turturis (vt diximus) iam non per diuersos prophetas, sed per os ipsius sapientiae Dei auditur in terris. Et ficulnea germinat, quae potest in fructibus sancti Spiritus accipi: qui nunc primum aperiuntur & demonstrantur ecclesiae, vel etiam in litera legis, quae ante aduentum Christi clausa erat & constituta, & indumento quodam intelligentiae carnalis obiecta. Ex praesentia vero eius & aduentu prolatum est ex ea germen spiritualis intelligentiae: & sensus viridis & vitalis, qui in ea tegebatur, apparuit: vt ecclesia quae tegebatur a Christo in ficulnea, id est, in lege, non appareat arida, nec occidentem litteram sequi, sed florentem & viuificantem spiritum. Sed & vites florere dicuntur, & dedisse odorem suum. Possunt quidem & diuersae ecclesiae, quae per orbem terrae habentur, vites dici florentes vt vineae. *Vinea enim domini sabaoth domus Israel est, & domus Iuda dilecta nouella.* Ille ergo vinea cum primo accedunt ad fidem, florere dicuntur. Cum vero per religionem operum suorum suauitate adornantur, odorem suum dedisse dicuntur. Et non sine causa puto quod non dixerit; odorem dederunt; sed odorem suum: vt ostenderet inesse vnicuique animae vim possibilitatis, & arbitrij libertatem, quae possit agere omne quod bonum est. Sed quia hoc naturae bonum praeruaricationis occasione decerptum, vel ad ignominiam vel ad lasciuiam fuerat inflexum, vbi per gratiam reparatur, & per doctrinam verbi Dei restituitur, odorem reddit sine dubio illum, quem primus conditor Deus indiderat, sed peccati culpa subtraxerat. Possunt autem & vites vel vineae, intelligi virtutes caelestes & angelicae, quae

F hominibus largiuntur odorem suum, id est, doctrinae & institutionis bonum, quo instruunt & imbuunt animas, donec ad perfectionem veniant, & incipient capaces fieri Dei. Sicut & Apostolus ad Hebraeos scribens dicit: *Nonne omnes sunt ministeriales spiritus in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capiunt salutis?* Et ideo dicantur ab ipsis, quasi primum florem & odorem bonorum operum capere homines: ipsos vero fructus vitis ab eo sperare qui dicit: *Non bibam de generatione vitis huius, donec bibam illud vobiscum nouum in regno patris mei.* Illi ergo perfecti flores & fructus, ab ipso sperandi sunt: initia vero & (vt ita dicam) proficiendi suauitas, potest a caelestibus virtutibus ministrari. Vel certe per eos qui dicebant (vt supra diximus) quoniam Christi bonus odor sumus Deo in omni loco. Sed & alio modo possumus adhuc intelligere haec, quae habentur in manibus, vt dicamus veluti prophetiam quandam videri ad ecclesiam factam, per quam vocatur ad repromissiones futuras, vt quasi post consummationem saeculi cum tempus resurrectionis aduenit, dicatur ei, exurge. Et quia sermo hic statim opus resurrectionis designat, tanquam ex resurrectione clarior & splendidior effecta inuitatur ad regnum, & dicitur ei: *Veni proxima mea, speciosa mea, columba mea, quia hyems transijt. Hyemem sine dubio huius praesentis vitae procellas, & turbines nominans, quibus humana vita, tentationum procellis agitur. Transijt ergo hyems ista cum pluujs suis, abijt sibi. Sibi enim vnusquisque egit in hac vita omne quod egit. Principium vero repromissionum futurarum, flores. Securim ad radicem arboris positam in consummationem saeculi, vt excidat omnem arborem non facientem fructum bonum, tempus putationis intellige. Vocem vero turturis, quae in literis repromissionis auditur, quam mansueti in haereditate suscipient, Christi personam facie ad faciem, & non iam per speculum & in enigmate docentis, aduerte. Ficulnea vero, quae germen suum producit, totius congregationis iustorum fructus habeatur. Ita vero & sanctae & beatae angelicae virtutes, quibus electi quique, & beati ex resurrectione sociabuntur, qui erunt sicut angeli Dei: ipsae sunt vites florentes & vineae, quae odorem suum vnicuique animae, & gratiam quam a conditore suscepit prius, & nunc iterum perditam recuperauit, impertiunt: suauitateque caelestis odoris, factorem tandem abiectionis ab eis mortalitatis corruptionisque depellunt.*

Scriptura

Surge & veni proxima mea, speciosa mea, columba mea, in velaminibus petra iuxta promurale. Ostende mihi faciem tuam, & audiat me fac mihi vocem tuam: quoniam vox tua suavis est, & facies tua speciosa. Secundum popositi dramatis ordinem, sponsum qui saliens super montes, & exiliens super colles ad sponsam venerat, prospiciens eam, & intuens per fenestras, secundo iam loco dicit ad eam: Surge, veni proxima mea, speciosa mea, columba mea. Nunc vero addit etiam hoc, vt ostenderet ei locum ad quem venire debeat, qui locus sub velamento & tegimine laxi sit positus. Sit autem idem locus non tam iuxta murum, quam iuxta promurale quoddam. Promurale autem dicitur, cum extra muros qui ambiunt ciuitatem, alius ducitur murus, & est murus ante murum. Tum deinde quasi si reuerentiae causa, ipsa sponsa obiecta sit & velata: petit ipse sponsum, vt veniens ad illum locum, quem supra ostendit, vt pote secretiorem, vbi ei quasi reiecto velamine ostendat faciem suam. Et quia pro multa reuerentia taceret sponsa, desiderat sponsum aliquando etiam vocem eius audire, & delectari in verbis eius: & dicit, vt audiam sibi faciat vocem suam. Videtur tamen quod non ei penitus incognita sit facies eius, neque vocis eius ignarus sit: sed quia intercesserit aliquid, in quo nec faciem eius viderit, nec vocem audierit. Ille sit popositi dramatis textus: cui & hoc additur, quod veris tempus agi videatur, cum & flores & apparuisse memorantur in terra, & vox turturis personare, & germen arbores produxisse. Propter hoc velut opportuno tempore progredi prouocat sponsam, quae sine dubio hyemem totam intra domus claustra resederit. Sed haec nullam mihi videntur (quantum ad historicam narrationem pertinet) vtilitatem conferre legentibus, vt aliquam saltem narrationis ipsius seruare consequentiam; sicut in caeteris

Mat. 22. e.
Mat. 2. e.
Luc. 3. b.
1. Cor. 13. c.
Mat. 22. e.

H

ἀνάγει, ἢ ἂν ἴδῃ τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούσῃ τὴν φωνήν σου. ὅτι ἡ φωνὴ σου ὡσμὴ καὶ ἡ ὄψις σου ὡσμὴ.

Exod. 7. c.
Siquem.
In libro
Indicium
Regum.
Rom. 11. b.
Eph. 5. b.
Eph. 5. b.
Gen. 70.

A

scripturæ historijs inuenimus: unde necesse est cuncta ad spirituales transferre intelligentiam. Primò ergo intellige mihi animæ hyemem, cum adhuc passionum fluctibus iactatur, & vitiatorum procellis, ac duris malignorum spirituum flatibus verberatur. In his positam, non hortatur eam sermo Dei foras exire, sed intra semetipsam colligi, & vni vndique atque contegi contra perniciosos malignorum spirituum flatibus. Nulli tunc in diuinis literis studiorum flores apud eam, nec profundioris sapientiæ secreta & recondita mysteria, quali per vocem turturis resonant. Sed neque odoratus eius gratiæ aliquid quasi ex vineæ floribus recipit: neque visus eius tanquam in ficulneâ germine delectatur, sed sufficit vt in tempestatibus tentationum, à lapsu peccati tuta ac munita permaneat. Quod si obtinuerit vt illa se perduret: hyems ei transijt, & venit ei ver (ver namque ei est, cum quies animo datur, & tranquillitas menti) tunc ad eam venit verbum Dei: tunc eam vocat ad se, & hortatur vt exeat: non solum extra domum, sed extra ciuitatem: id est, non solum extra carnis vitia efficiatur, sed extra omne quicquid corporeum & visibile continetur in mundo. Namque figuratè in lege ciuitatem iam in superioribus euidenter ostendimus. Euocatur ergo anima extra murum, & vsque ad promurale perducitur, cum abiciens, & relinquens ea quæ videntur, & temporalia sunt, contendit ad ea quæ non videntur, & æterna sunt. Ostenditur ergo ei iter istud sub velamine petre agendum: non sub aëre nudo, neque vt patiatur solis ardores; ne iterum fusca fiat, ne iterum dicat de se ipse: propterea sub velamine petre agit hoc iter. Hoc autem ipsum velamen non vult ex frontibus ei esse, aut linteis, aut pellibus, sed petram vult ei esse velamen: id est, firma & solida Christi dogmata. Ipsum namque esse petram Paulus pronuntiat, dicens:

2. Cor. 4. d

1. Cor. 10. a

2. Cor. 13. d

Pro. 30. c

B

Petra autem erat Christus. Christi ergo doctrina & fide si obtegatur anima & veletur, tuto potest ad illud peruenire secretum, vbi reuelata facie gloriam domini contempletur. Meritò autem velamen istud petre tutum creditur: quia & Salomon de ea dicit in prouerbis, quod vestigia serpentis non possunt deprehendi super terram. Sic enim ait: *Tria sunt que impossibile est mihi intelligere, & quartum quod ignoro: Vestigia aquilæ volantis, & viam serpentis super petram, & semitas nauis in pelago, & vias viri in iuuentute.* Serpentis ergo, id est, diaboli: vestigia, id est, signa aliqua peccati, in hac petra quæ est Christus, inueniri non possunt: quia solus est qui peccatum non fecit. Huius ergo petre vero velamine anima tuto peruenit ad promuralem locum, id est, ad contemplantum incorporea & æterna. De hac eadem petra alia verbi specie Dauid in tricesimo nono psalmo dicit: *Et statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos.* Nec mireris si apud Dauid petra hæc quasi fundamentum & crepido est animæ, per quam pergit ad Deum: Et apud Salomonem velamen est animæ ad mystica sapientiæ secreta tendentis, cum & ipse Christus nunc via dicatur, per quam credentes incedunt, nunc etiam præcursor, sicut ait Paulus: *In quod præcursor introiit pro nobis Iesus.* Simile est & istud quod per Moysen dicitur à Deo: *Ece posuisti in foramine petre, & videbis posteriora mea.* Igitur petra ista quæ Christus est, non est ex omni parte clausa, sed habet foramen. Foramen verò est petra, qui reuelat & innotescere facit hominibus Deum. Nemo ergo videt patrem nisi filius: nemo ergo videt postrema Dei, id est, quæ in postremis temporibus fiunt, nisi positus in foramine petre, scilicet cum ea Christo reuelante didicerit. Et hic ergo sub velamine petre animam proximam sibi effectam, inuitat sermo Dei ad promuralem locum, sicut supra iam diximus, ad contemplanda ea quæ non videntur & æterna sunt: & ibi dicit ad eam: *Ostende mihi faciem tuam:* profesto vt videat, si aliquid in vultu eius veteris adhuc velaminis habeat: sed possit intrepidus obtutibus gloriam domini speculari, vt hæc ipsa dicat. *Et vidimus gloriam eius, gloriam tanquam vnguenti à patre, plenum gratiæ & veritatis.* Sed & cum digna fuerit, vt de ipsa dicatur, sicut & de Moysè dictum est: quia Moyses loquebatur, & dominus respondebat ei: tunc completur in eo quod ait: *Auditam sac mihi vocem tuam.* Ingens verò laus eius ostenditur in eo quod dicitur: *Vox tua suavis.* Sic enim sapientissimus propheta Dauid dicebat: *Suavis sit ei disputatio mea. Suavis autem est vox animæ, cum verbum Dei quod loquitur cum fide, & dogmatibus veritatis exponit: cum dispensationes Dei & iudicia eius ex-*

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

1. Pet. 2. d

planat. Si verò aut stultiloquium, aut scurrilitas, aut vanitas de ore eius procedunt, aut verbum otiosum, de quo reddenda sit ratio in die iudicij, in suauius & inuocanda vox ista est. Ab hac voce Christus auerit auditum suum. Et ideo quæque perfecta anima ponit ori suo custodiam, & ostium circumstantiæ labijs suis: vt talem semper sermonem profert, qui sale conditus det gratiam audientibus, & dicat de ea verbum Dei: quia *vox tua suavis.* Sed & facies eius, inquit, speciosa: si intelligas illam faciem, de qua Paulus dicit: *Nos autem omnes reuelata facie: & item cum dicit: Tunc autem facie ad faciem: tunc videbis quæ sit animæ facies, quæ laudatur à verbo Dei, & speciosa esse dicatur. Illa sine dubio, quæ quotidie renouatur ad imaginem eius qui creauit eam: quæ non habet in se maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi; sed est sancta & immaculata, qualem & ipse sibi exhibuit Christus ecclesiam, animas scilicet, quæ ad perfectionem venerunt, quæ omnes simul efficiunt corpus ecclesiæ. Quod corpus vtique pulchrum videbitur & decorum, si animæ ex quibus corpus illud efficitur, in omni perfectionis decore permanserint. Sicut enim cum anima in iracundia est, turbatum & serum reddit corporis vultum: cum verò in mansuetudine & tranquillitate persistit, placidum mitemque reddit aspectum: Ita & ecclesiæ facies pro virtutibus & motibus credentium, aut decora pronuntiat, aut turpis: secundum quod & scriptum legimus: *Vestigium cordis in bonis, vultus hilaris.* Et item alibi: *Cordis lateri facies florida: in tristitijs autem positi, mustus est vultus.* Cor ergo latum est, cum habet in se spiritum Dei: cuius primus fructus caritas est, secundus gaudium est. Ex his puto quosdam sapientes sæculi assumpsisse illam sententiam quæ dicit: *Quia solus sapiens speciosus est: omnis autem nequam turpis est.* Superest nobis vt aliquid apertius etiam de nomine promuralis dicamus. Quod (sicut supra diximus) indicat murum esse ante murum: quod etiam in Esaiâ hoc modo dicitur: *Pone murum, & circa murum.* Murus munitamentum ciuitatis est. Alius verò murus ante murum vel circa murum, maiora & validiora munimenta designat. Per quod ostenditur, quia euocans sermo Dei animam, & educens eam à corporalibus negotijs, & corporis sensibus, docere eam de futuri sæculi mysterijs cupit: & inde ei munimenta conquirere, vt ipse futurorum munita & circumdata, in nullo possit vel illecebri vinci, vel tribulationibus fatigari. Nunc etiam videamus quomodo hæc à Christo ad ecclesiam dicantur, quæ est proxima ei & speciosa. Speciosa autem nulli alij, nisi soli ipsi: hoc enim significat cum dicit, *Speciosa mea: hanc ergo exulciat Christus, & ipsi euangelium resurrectionis annunciat: & ideo dicit: Exurge, veni proxima mea, speciosa mea. Quia autem dedit & ei pennas columbæ, postea quàm dormiuit in medio sortium: media autem inter duas uocationes Israël, ecclesiæ vocata est: quia primò Israel vocatus est; post hæc vbi ipse offendit & cecidit, vocata est ecclesiæ gentium. Cum autem plenitudo gentium introierit, tunc iterum omnis Israel vocatus saluabitur. In medio ergo harum duarum sortium dormit ecclesia. Et propter hoc dedit ei pennas columbæ deargentatas, quod significat rationabiles pennas in sancti Spiritus donis. Et posteriora dorsus eius, vel in viriditate auri, vt quidam legunt: vel ut alij scriptum habent, in pallore auri. Quod ostendere potest: quia posterior illa vocatio, quam ex Israel futuram dicit Apostolus, non erit in obseruantia legis, sed in pretiositate fidei. Auri namque viriditatis gerit speciem, fides virtutibus florens. Potest autem dici in medio earum sortium dormire vel quiescere ecclesia, in medio duorum testamentorum: & pennæ eius deargentatæ ex sensibus legis. Aurum in posterioribus dorsus eius, intelligi euangelici muneris donum potest. Ad hanc ergo ecclesiam dicit Christus: *Veni tu columba mea, & veni in operimento petre: docens eam vt operata veniat, ne quid patiat ab incurstantibus eam tentationibus, sed sub umbra petre incedat obrecta, dicens: Spiritus vultus nostri Christus Dominus, cui diximus: In umbra eius viuemus in gentibus.* Obrecta autem incedit & adoperta: quia debet potestatem habere super caput propter angelos. Cum autem uenerit ad promuralem locum, id est, ad futuri sæculi**

C

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

1. Cor. 13. d

statum,

E

Gal. 2. 6.

1. Cor. 2. d.

1. Ioan. 4. e.

1. Iud. 1. b.

1. Iud. 1. b.

1. Iud. 1. b.

F

1. Iud. 1. b.

statum, ibi ad eam dicit: *Ostende mihi faciem tuam. & audiam mihi fac vocem tuam: quia vox tua suavis est.* Audiam vult fieri vocem ecclesie sue: quia qui cum confessus fuerit coram hominibus, & ipse confitebitur eum coram patre suo, qui in caelis est. Quia vox tua suavis est: & quis non fatetur suam vocem ecclesie catholicae, fidem veram confitentis in suam vocem verò & innocendam esse hæreticorum vocem, qui non dogmata veritatis, sed blasphemias in Deum, & iniquitatem in excessum loquuntur? Sic & facies ecclesie speciosa est, hæreticorum verò turpis & fœda; si quis est tamen qui bene nouerit pulchritudinem vultus probare: id est, si quis spiritualis est, qui scit examinare omnia. Nam apud imperitos & animales homines, pulchriora videntur mendacij sophismata, quàm dogmata veritatis. Possimus autem adhuc de loco promurali etiam hoc addere, quòd promurale finus sit patris, in quo positus vnigenitus filius enarrat omnia, & enuntiat ecclesie sue quæcunq; in se creteris & in absconditis patris finibus continentur. Vnde & quidam ab eo edocens dicebat: *Deum nemo vidit vnquam. Vnigenitus Dei filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit.* Illuc ergo euocat sponfam suam Christus, vt & de omnibus eam quæ apud patrem habentur, edoceat, & dicat: *Quia omnia vobis nota feci, quæ audiui à patre meo; & vt iterum dicat: Pater, volo, vt vbi ego sum, illic sit & minister meus.*

[Capite nobis vulpes pusillas, exterminantes vineas: & vinee nostra florebut.] Secundum dramatis ordinem mutata est persona: non enim iam ad sponfam, sed ad sodales loquitur sponfus: & ipsi dicit, vt capiant vulpes pusillas, quæ insidiantur vineis, vbi primum germen ostenderint, nec sinunt eas peruenire ad florem. Capic ergo eas præcepit, salutis & vtilitati consulens vinearum. Sed hæc, vt cõpimus, spirituali expositione discutienda sunt. Et puto quòd si de anima hæc, quæ se verbo Dei coniungit, aduertat, vulpes contraria potestates & nequitia demonum intelligi debeant, per cogitationes prauas & intelligentiam peruersam, exterminantes in anima virtutum florem. & fructum fidei perimentes. Prouisio igitur verbi Dei, qui est dominus virtutum, mandat angelis suis, qui ad ministerium missi sunt propter eos, qui hereditatem capiunt salutis: vt capiant ex vnaquaque anima huiusmodi cogitationes à demonibus immixtas, vt abiectis eis possint florem virtutis afferre. Capiunt autem cogitationes malas in eo, cum suggerunt menti non esse eas à Deo, sed esse à maligno spiritu: & dant anime discretionem spirituum, vt intelligat quæ sit cogitatio secundum Deum, & quæ sit ex diabolo. Vt autem scias esse cogitationes, quas immittit diabolus in cor hominum: vide in euangelio quòd scriptum est: *Cum autem immisisset, inquit, diabolus in cor Iudæ Iscariotæ, vt traderet eum.* Sunt ergo huiusmodi cogitationes, quæ à demonibus iniiciuntur in cordibus hominum. Sed quia non deest diuina prouidentia: ne foret per huiusmodi importunitatem turbaretur libertas arbitrij, & non esset iusta causa iudicij: idcirco benignis angelis & amicis potestatis, hominum cura mandat, vt cum deceptores quasi vulpes incurfare cõperint hominem, dextris eum auxilijs subleuent. Et ideo dicitur: *Capite nobis vulpes pusillas.* Competenter sane cum adhuc pusilla sunt, capi eas mandat & comprehendit. Dum enim cogitatio mala in intijs est, facile potest abijci à corde. Nam si frequenter iteretur, & diu permaneat, adducit animam sine dubio ad consensum, & post consensum intra cor suum confirmatum, certum est quia ad peccati tendat effectum. Dum ergo in intijs est, & pusilla est, capi debet & abijci: ne si adulta fuerit, & inuestigata, iam non possit expelli. Denique & Iudas initium mali habuit in amore pecunie. Et hæc fuit illi vulpes pusilla. Sed ab hac cum videret Dominus Iudæ animam quasi florentem vineam lædi, capere eam volens & abijcere ex eo commisit ei pecunie loculos, vt possidens, à cupiditate quod amabat cessaret. Sed ille vt pote habens sui arbitrij libertatem, non est amplexus medici sapientiam: sed indulsit semetipsum illi magis consilio quo exterminabatur anima sua, quàm quo sanabatur. Si verò hæc de Christo & ecclesia intelligamus, sermo videbitur ad doctores ecclesie dirigi, & mandari eis de captione vulpium exterminantium vineas. Vulpes autem peruersos doctores hæreticorum dogmatum possumus intelligere: qui per argumentorum cal-

liditatem seducunt corda innocentium, & vineam domini exterminant ne floreat in fide recta. Datur ergo præceptum doctoribus catholicis, vt dum adhuc pusilla sunt istæ vulpes, & nondum plures animas deceperunt, sed initium habet praua doctrina, arguere hos & refrenare festinent, & verbo veritatis contradicentes, reuincere, & capere hos assertionibus veris. Si enim permanserint in principijs & indulsierint, sermo eorum sicut cancer serpit, & fiet insanabilis: vt multi inueniantur, qui decepti ab eis, pugnare iam proprijs incipient, & defendere suscepti erroris auctores. Sic ergo pusillas dignum est vulpes capere, & dolosa hæreticorum sophismata, in ipsis statim initijs, veris assertionibus confutare. Vt autem vtriusque expositionis nostræ euidentior clarescat assertio, congregemus ex diuinis voluminibus, sicut animalis huius mentio facta est. Inuenimus ergo in sexagesimo secundo psalmo de impijs ita dici: *Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam: introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.* Sed & in Euangelio secundum Matthæum Saluator ad Scribam, qui dicebat ei: *Magister, sequar te quocunq; ieris;* respondit: *Vulpes foueas habent, & volucres cali nidus vbi requiescent: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet.* Similiter autem & in Euangelio secundum Lucam, ad eos qui dixerunt domino: *Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere;* respondit Iesus: *Euntes, dicite vulpi huic: Ecce ego eicio demonia, & sanitates perficio hodie, & crastina, & in terra consummabor.* In libro quoque Iudicium Samson, cum vxor quæ erat ex genere Philistinorum ei fuisset ablata, ait ad patrem eius: *Innocens sum ego hac vice ab Allophylis, quia faciam vobiscum mala.* Et abiit Samson, & accepit trecentas vulpes, & accepit lampades, & ligauit caudam ad caudam, & posuit lampadem vnam inter duas caudas vulpium, & accendit ignem in lampadibus, & emisit eas per messes Allophylorum: & incendit omnes messes eorum, & stipulas eorum, & vineas eorum, & oliueta eorum. Adhuc autem in secundo libro Ezdræ, vbi Tobias Ammanites impediuit ædificationem eorum qui de captiuitate redierant, vt ædificarent templum & murum, ait ad Allophylus: *Nunquid isti sacrificabunt, aut comedent immaculata in loco? Nonne ascendent vulpes, & destruent murum ipsorum, quem ex lapidibus ædificant?* Hæc sunt interim, quæ ad præsens nobis ex scripturis diuinis occurrere potuerunt: in quibus animalis huius memoria facta est, vt ex his sapiens quisque lector prudenter possit conijcere, si apta vti sumus expositione in his quæ proposita sunt nobis ad explanandum id quod ait: *Capite nobis vulpes pusillas.* Et quamuis operosum sit singula quæ exempli causa assumimus, explanare: tamen quæ poterimus, breuiter contingemus. Et primò de sexagesimo secundo psalmo videamus, vbi cum iusti animam persequerentur impj, ille psallebat, dicens: *Ipsi autem in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.* In quo vtiq; ostenditur, quòd vanis & inanibus verbis prauis doctores decipere volentes animam iusti, introire dicuntur in inferiora terræ: terram vt pote sapientes, & de terra loquentes: atq; in inferiora eius, id est, in profundum stultitiæ descendentes. Puto enim quòd hi qui carnaliter viuunt, quia sibi ipsis tantummodo nocent, terra esse, & in terra habitare dicuntur. Hi verò qui terrenis & carnalibus sensibus scripturas intelligunt, & alios ita docendo decipiunt, pro eo ipso, quòd argutias quasdam & argumenta carnalis & terrenæ sapientiæ concinnant, in inferiora terræ dicuntur ingredi. Vel certè quia grauius delinquant, qui terrena docent, quàm qui ita viuunt: eis futura pœna etiam grauior imminet, idemq; ipsi in manus gladij tradendi prophetantur, illius fortassis flammæ & versatilis. Quomodo autem & partes vulpium fiant, videamus. Omnis anima aut pars est Dei, aut pars est cuiuscunq; qui accepit potestatem super homines. Nam cum diuideret altissimus gentes, & dispergeret filios Adam, statuit fines gentium, secundum numerum angelorum Dei, & facta est portio domus Iacob. Cum ergo constet vnamquamque animam aut in parte Dei, aut in parte esse alterius cuiuslibet: quoniam quidem per arbitrij libertatem, possibile est vnumquenque ex parte alterius transire, vel ad partem Dei, si melius ipso iuuante) elegerit:

G

1. Tim. 2. c.

Mat. 8. e.

1. Luc. 9. g.

Luc. 13. 5.

Iud. 15. a.

1. Reg. 4. a.

H

Gen. 3. d.

Deut. 32. a. sec. 70.

A vel si nequius, ad dæmonum portionem: hinc horum mentio habetur in Psalmo: Qui in vanum quaesierunt animam iusti, partes erunt vulpium; veluti si diceret: & pessimorum & nequissimorum dæmonum partes erunt: vt vnaquæque maligna virtus & dolosa, per quam deceptiones & fraudes falsæ scientiæ introductæ sunt, figuraliter vulpes appellentur: & hi qui in hunc errorem deducuntur, & nolunt acquiescere sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & doctrinæ, quæ secundum pietatem est, sed decipi se patiuntur à talibus: isti talium partes vulpium fient, & introibunt cum eis in inferiora terræ. Ipsi sunt & illi, in quibus secundum euangelium, vulpes istæ, quas supra memorauimus, foveas habere dicuntur: in quibus *filius hominis non habet vbi caput suum reclinet*. Herodem quoque vulpem nominatum, pro fallaci calliditate credendum est. Nam de Samson, qui trecentas vulpes cepisse & colligasse per caudas, atque interiecisse lampades ardentes in medio caudarum, atque immisisse per meses Allophylorum, & incendisse eas cum stipulis & oliuetis vineisque memoratur, valde mihi difficilis formæ huius vel figuræ videtur explanatio. Tentemus tamen aliqua ex his pulsare pro viribus: & ponamus (sicut expositio nostra in superioribus continet) vulpes esse fallaces peruersosque doctores. Hos Samson (qui veri & fidelis imaginem tenet doctoris) capiens verbo veritatis, caudam ad caudam colliget, id est, aduersantes sibi & diuersa à se inuicem sentientes docentesque confuter: atque ex ipsorum verbis propositiones collectionesque accipiens, in Allophylorum segetem, ignem conclusionis emittat, & ex proprijs eorum argumentis, omnes eorum fructus atque vineas & oliueta pessimæ generationis incendat. Sed & ipse numerus trecentarum vulpium, quæ à semetipsis diuersæ & dissonantes erant, triplicem formam indicant peccatorum. Omne enim peccatum aut in facto, aut in verbo, aut in consensu mentis admittitur. Verum ne illud quidem quod in secundo libro Ezdræ scriptum diximus, penitus omittendum est. Vbi cum edificarentur sancta sanctorum, id est, cum fides Christi & sanctorum eius mysteria conderentur, inimici veritatis, fideique contrarij (qui sunt sapientes huius sæculi) videntes absque arte grammatica, & peritia philosophica confurgere muros euangelij, velut cum irrisione quadam, dicant, per facile hoc posse destrui calliditate sermonum per astutas fallacias & argumenta dialectica. Hæc interim (quantum breuitas potuit pati)

de assumptis exemplis dicta sufficiant. Nunc iam ad propositum reuertamur. Videtur ergo in Cantico canticorum preceptum dari ab sponso, amicis sibi virtutibus, vt capiant & arguant contrarias potestates, quæ insidiantur animabus hominum, ne exterminent eorum initia fidei, floremque virtutis sub specie secretæ alicuius & occultæ sapientiæ: quæ quasi vulpes in foveis, ita in his hominibus, qui semetipsos ad hæc sectanda præbuerint, delitescunt: & quò facilius confutari possint & argui, dum parua sint vulpes ipsæ, & initia habent pessimæ persuasionis, capi iubentur. Nam si fortè creuerint, & maiores fuerint vulpes effectæ: iam nequeant ab amicis sponsi, sed ab ipso fortassis sponso solo capi poterunt. Sed & sancti qui quæ doctores & magistri ecclesiæ, sicut acceperunt potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, ita accipiunt potestatem etiam capiendi vulpes. Sic enim data est potestas eis super omnem virtutem inimici. Vna sine dubio ex cæteris inimici virtutibus est vulpes, quæ exterminat vineas florentes: quæque cum adhuc parua est, capi iubetur: sicut & in centesimo tricesimo septimo psalmo, beatus dicitur qui tenet & allidet paruulos Babylonis ad petram, nec permittit sensum Babylonium crescere in semetipso, & augeri: sed cum est in initijs, allidit eum, & tenet ad petram: tunc enim facile perimitur. Sic ergo ordo explanationis percurrat. Capite vulpes vobis pusillas, quæ vulpes exterminant vineas florentes. Quod autem dicit, nobis, hoc est, mihi sponso & sponsæ: vel certè mihi & vobis, qui estis sodales mei. Potest autem & ita accipi: Capite nobis vulpes: & post distinctionem dici, pusillas exterminant vineas: vt pusillas, non tam ad vulpes quam ad vineas referamus: vt videantur pusillæ quidem vineæ exterminari posse, id est, parua quæque anima, & initia habentes, non firmæ & robustæ lædi posse à contrarijs potestatibus, sicut in euangelio dicitur: *Si quis scandalizauerit vnum de pusillis istis*; in quo ostenditur, quia scandalizari non potest grandis & perfecta, sed pusilla & rudis anima, sicut in psalmo dicitur: *Pax multa diligentibus nomen tuum, & non est illis scandalum*. Simili ergo exemplo potest videri, quòd pusilla quæque vinea, incipiens videlicet anima, possit à vulpibus, id est, malignis cogitationibus, vel prauis doctoribus lædi: perfecta verò & valida non possit. Sed si capiantur à bonis doctoribus vulpes istæ, & abijciantur ex anima, tunc proficiet in virtutibus, & florebit in fide, Amen.

Quatuor Homiliarum in Cantica canticorum, finis.

